

Niet goed leesbaar? [Bekijk deze e-mail in je browser](#)



Burgerparticipatie & Democratie

Nieuwsbrief — april 2023

Welkom!

U heeft zich ingeschreven in de nieuwsbrief van het multidisciplinair onderzoeksproject 'Burgerparticipatie & Democratie', uitgevoerd aan de Universiteit Gent. Wij willen u alvast bedanken voor uw interesse in het project. Via deze weg houden wij u op de hoogte van de nieuwste ontwikkelingen, evenementen en onderzoeksresultaten.

[Meer informatie op onze website](#)

Power to the people! Maar wat denkt de burger eigenlijk zelf over burgerparticipatie?

Vorige nieuwsbrieven zoomden in op hoe er vanuit het bestuur en het middenveld gekeken wordt naar burgerparticipatie. In het participatieve verhaal ontbreekt er echter nog één essentiële partner: de burger zelf. Hoewel lokale politici en ambtenaren zelf kunnen wikken en wegen op welke manier ze participatie best vormgeven, blijft het succes van zulke initiatieven uiteindelijk afhankelijk van de individuele burgers. Want zonder hun engagement, en het geloof dat hun betrokkenheid tot betere beslissingen zal leiden, kan participatie niet van de grond komen.

Voor het onderzoek vertrokken we uiteraard ook niet vanuit een vacuüm. Uit eerder onderzoek weten we al dat burgers voorstander zijn van 'meer' inspraak. Maar veel vragen – die belangrijk zijn voor de effectieve organisatie en implementatie van dergelijke trajecten – staan ook nog open: ***Willen burgers zoveel mogelijk inspraak, of geven ze zelf een limiet aan? Op welke manier willen burgers betrokken worden? Denken alle burgers hetzelfde, of hebben sociale kenmerken (zoals leeftijd) en politieke houdingen (zoals ideologische zelfpositionering of politiek cynisme) een sterke invloed?***

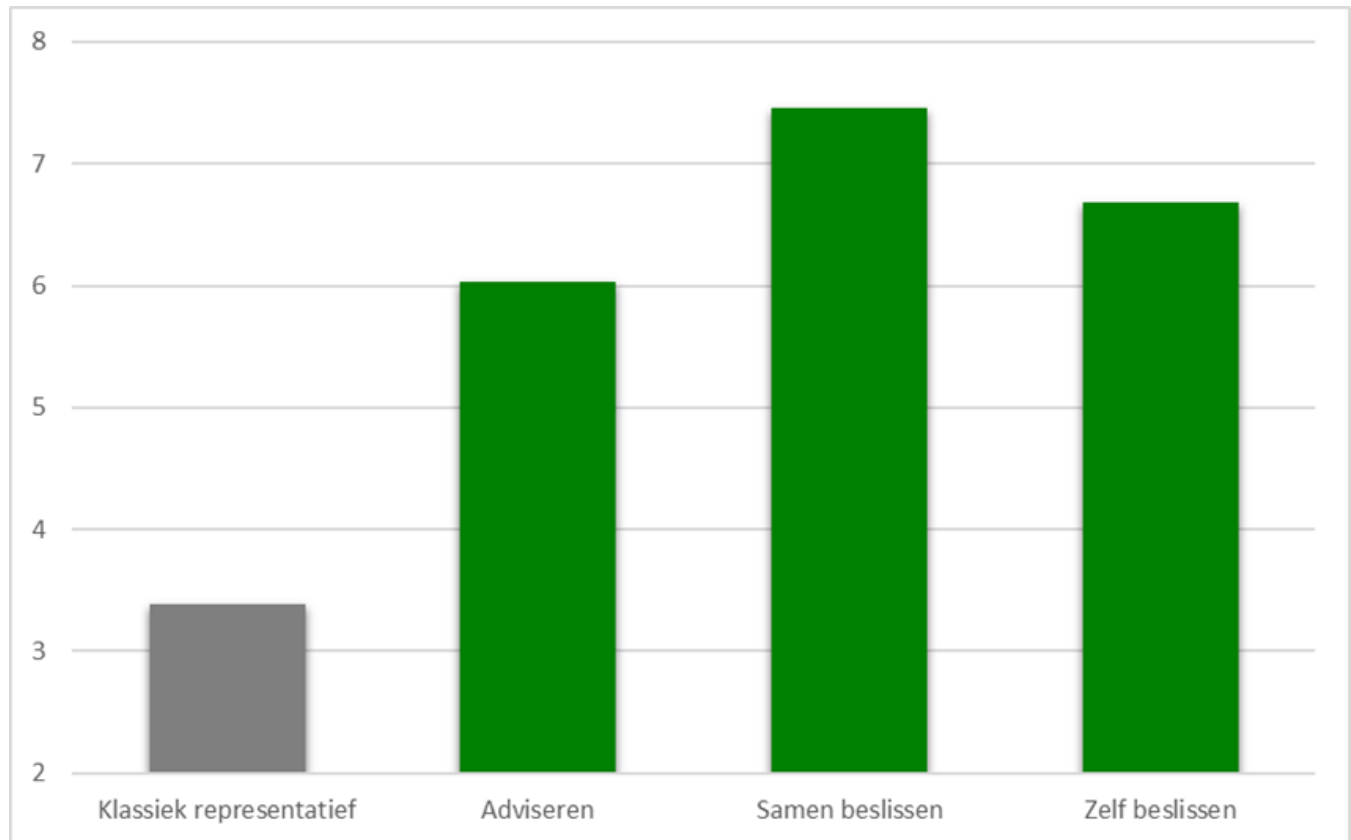
Om op deze vragen een antwoord te bieden, legden we aan een representatieve groep van 2205 Vlaamse burgers een uitgebreide vragenlijst voor. Hierin werd eerst gevraagd om de legitimiteit te beoordelen van een reeks hypothetische scenario's die varieerden in de hoeveelheid inspraak die burgers hadden omtrent de herbestemming van een leegstaand schoolgebouw. Daarna werd, los van de specifieke case, gevraagd wat burgers vinden van de meest gebruikte participatieve instrumenten in lokale besturen. Naast de klassieke verkiezingen en adviesraden omvatte deze selectie ook meer innovatieve besluitvormingsinstrumenten zoals burgerpanels, burgerbevragingen en bindende referenda. Belangrijk is dat deze 'instrumenten' niet alleen verschillen in de hoeveelheid inspraak, maar ook in de manier waarop burgers inspraak moeten geven: *via overleg en deliberatie in kleinere groepen* (adviesraden en burgerpanels), *of via stemming en de aggregatie van individuele voorkeuren* (burgerbevragingen en referenda).

Hoeveel inspraak is genoeg?

Een opmerkelijke meerderheid van de bevolking ervaart de participatieve scenario's als meer wenselijk dan het louter representatieve scenario (waar geen directe participatie is), met de sterkste voorkeur voor een partnerschap tussen burger en

begint de positieve beoordeling zelf weer af te nemen, en worden burgers zich mogelijks bewust van de tekortkomingen inherent aan het participatief 'ideaal'. Figuur 1 vat het samen. Op een aantal kleine effecten na, wijst het onderzoek ook uit dat burgers onderling weinig van mening verschillen over de hoeveelheid inspraak die ze willen krijgen.

Figuur 1: Hoe legitiem vinden burgers verschillende niveaus van inspraak? (0-10)



“Participatie op maat”: op welke manier willen burgers betrokken worden?

We onderzochten ook hoe burgers staan ten aanzien van *participatieve instrumenten*. Hoewel alle instrumenten relatief positief werden beoordeeld, en de lokale verkiezingen duidelijk het minst geprefereerde instrument was, maken burgers toch een onderscheid tussen de verschillende instrumenten die hen meer inspraak geven. Instrumenten waarbij de volledige bevolking directe inspraak heeft en kan stemmen, zoals burgerbevragingen en bindende referenda, genieten duidelijk de voorkeur boven instrumenten waarin een selectie van burgers samenkomt en overlegt, zoals adviesraden en burgerpanels. De (adviserende) burgerbevraging is bij het merendeel van de burgers het meest populair.

In tegenstelling tot de scenario's, waar het puur ging over de hoeveelheid inspraak, is er hier echter wel een aanzienlijke variatie tussen burgers. Zo wijzen onze data bijvoorbeeld uit dat leeftijd een belangrijke factor is in het bepalen van instrument voorkeuren. Ouderen (55+) zijn opvallend genoeg over het algemeen meer voorstander (dan jongeren) van alle instrumenten die hen meer inspraak geven (uitgenomen burgerbevragingen). Zeker een bindend referendum vinden ouderen beter dan jongeren. Gender en opleidingsniveau speelden dan weer een kleinere rol.

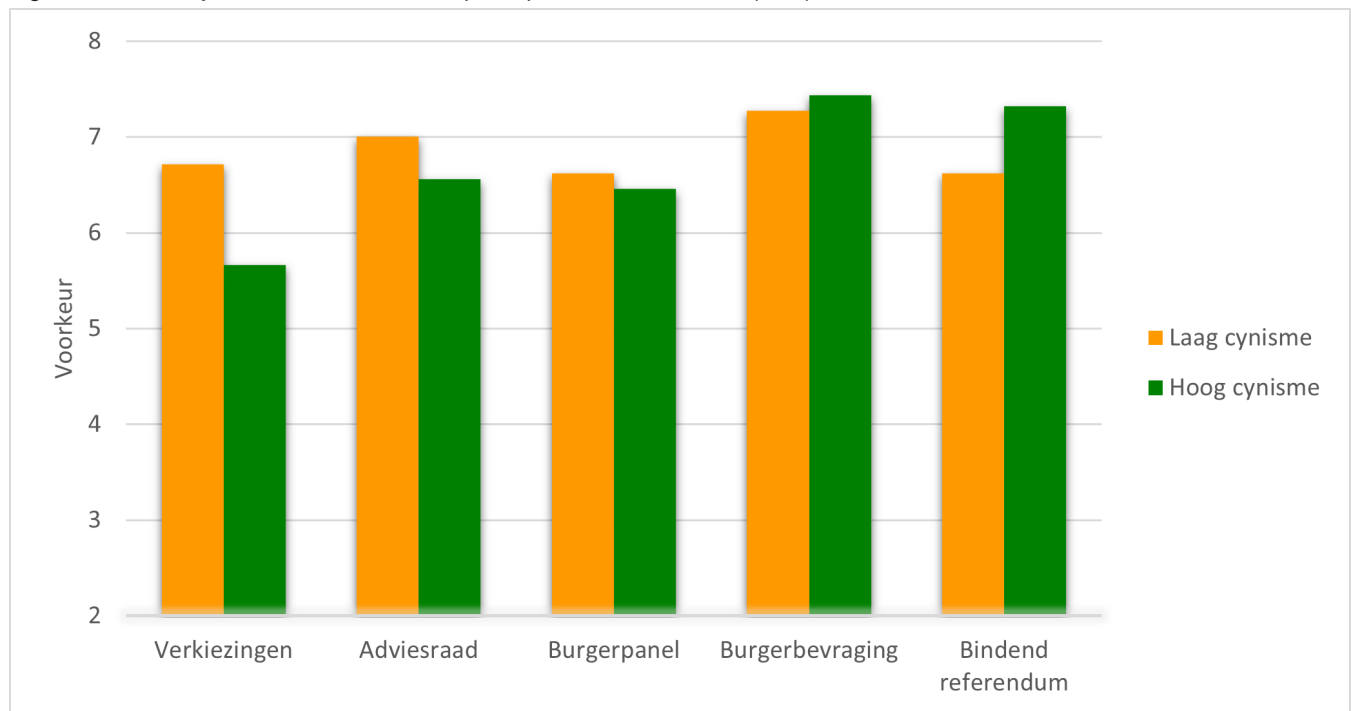
Naast demografische verschillen, keken we ook naar individuele verschillen in politieke houding. Net zoals bij politici, bleek de ideologische oriëntatie (links-rechts positionering) van burgers een belangrijke voorspeller te zijn van participatieve voorkeuren. Links georiënteerde burgers hebben eerder een voorkeur voor deliberatieve instrumenten (een selectie van burgers overlegt), terwijl rechts georiënteerde burgers eerder een voorkeur hebben voor aggregatieve instrumenten (alle burgers kunnen hun voorkeur uitdrukken). Verder bleek ook politiek cynisme een belangrijke voorspeller te zijn. Daar gaan we even dieper op in.

De ‘cynische’ burger: participatie als remedie?

Om politiek cynisme te meten, vroegen we aan participanten in welke mate ze akkoord gingen met stellingen als: “De meeste politici zitten enkel in de politiek om er persoonlijk voordeel uit te halen.” of “Politici praten veel, maar doen weinig om de echte

veronderstelling is dat participatieve innovaties voor deze burgers een alternatieve manier bieden om zich politiek te uiten, en zo op een meer directe manier beleid mee kunnen bepalen. Maar zien cynici dat zelf zo? En geldt dat voor alle 'instrumenten' van participatie?

Figuur 2: *Politiek cynisme en voorkeur voor participatieve instrumenten (0-10)*



Figuur 2 geeft visueel weer hoe burgers, opgedeeld in een groep die laag scoort op cynisme en een groep die hoog scoort, de instrumenten beoordelen. Burgers hoog inzake politiek cynisme zijn duidelijk minder enthousiast over 'traditionele' participatie-instrumenten, zoals blijkt uit de geringere steun voor verkiezingen en adviesraden. Omgekeerd, vertaalt hoog cynisme zich ook in meer uitgesproken steun voor initiatieven waarbij de volledige bevolking directe inspraak, en zelfs de uiteindelijke beslissingsmacht heeft, zoals in een bindend referendum. Daarenboven zien we dat steun voor instrumenten die niet-bindend zijn (burgerbevraging) of slechts kleine groepen burgers selecteren (burgerpanel) in mindere mate beïnvloed wordt door politiek cynisme bij de respondenten.

Conclusie

In het algemeen suggereren onze bevindingen dat beleidsmakers ernaar moeten streven de burgers in die mate te betrekken dat zij partners worden, eerder dan 'adviseurs' (te weinig impact) of 'plaatsvervangers' (te veel impact). In het geval van concrete instrumenten is de algemene burgerbevraging het meest geprefereerde instrument bij de bevolking, maar sommige instrumenten lijken selectief meer aan te slaan bij bepaalde groepen dan bij andere. Onze bevindingen kunnen bijdragen tot een beter begrip van de manieren waarop burgers betrokken willen worden bij de lokale beleidsvorming, en zo ook waardevolle informatie verschaffen voor beleidsmakers die met burgerparticipatie aan de slag willen.

In deze nieuwsbrief geven we enkel de resultaten voor burgers in grote lijnen mee. Meer gedetailleerde informatie over dit onderzoek en de resultaten kan verkregen worden bij de promotoren: [Bram Verschuere](#) (over het middenveld en het onderzoek in het algemeen), [Bram Wauters](#) (over gemeenteraadsleden), [Kristof Steyvers](#) (over ambtenaren, schepenen en burgemeesters) en [Arne Roets](#) (over burgers). Neem ook eens een kijkje op [onze website](#) om kennis te maken met ons volledige team, want dit onderzoek is het werk van 10 onderzoekers uit verschillende vakgroepen aan de Universiteit Gent.



Copyright © 2023 Universiteit Gent, All rights reserved.

Want to change how you receive these emails?

You can [update your preferences](#) or [unsubscribe from this list](#).

Grow your business with  **mailchimp**